تاڭ قۇياشى تيانشانغا نۇر چاچتى چېگرا رايون يېڭى قىياپىتىنى نامايان قىلدى

(بېشى 1 ـ بەتتە)

■ تيانشاننىڭ جەنۇبى ـ شىمالىدا يوللار راۋانلاشتى يېشىل تەرەققىيات ھاياتىي كۈچىنى ئاشۇردى

20 ـ ئەسرنىڭ 50 ـ يىللىرى، شىنجاڭ كېرىيە ناھىيەسىدىكى دېھقان قۇربان تۇلۇم قەددىنى رۇسلاپ ئازادلىققا ئېرىشكەنلىكىگە بولغان مىننەتدارلىق ھېسسىياتىنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن، كۆپ قېتىم «ئېشەككە مىنىپ بېيجىڭغا بېرىپ ماۋجۇشنى يوقلاش»نى ئويلىغان. بۇگۈنكى كۈندە، ئۇنىڭ يۇرتى ئەمدى چەت ـ ياقا جاي ئەمەس، 315 دۆلەت يولى ناھىيەدىن كېسىپ ئۆتتى، قۇرۇلۇۋاتقان يۇقىرى سۈرئەتلىك يول، تۆمۈرىول ۋە ئايرودۇرۇم كېرىيە بىلەن دۇنيانى تېخىمۇ زىچ باغلايدۇ.

شىنجاڭ قەدىمىي يىپەك يولىنىڭ قاتناش مۇھىم يولى، لېكىن «ئۇچ تاغ ئارىسىدىكى ئىككى ئويمانلىق»تەك مۇرەككەپ يەر شەكلى ھەر مىللەت ئامماننىڭ سىرت بىلەن بولغان ئالاقىسىگە زور دەرىجىدە توسقۇنلۇق قىلدى. يېڭى ئەسىرگە كىرگەندىن بۇيان، شىنجاڭ تاشيول، تۆمۈرىول، خەلق ئاۋىياتسىيە تورى قۇرۇلۇشىنى زور كۈچ بىلەن يولغا قويدى، قاتناش ئۇل ئەسلىمە ئەھۋالى زور دەرىجىدە ياخشىلىنىپ، تەرەپ ـ تەرەپكە تۇتاشقان، قۇرۇقلۇق ـ ھاۋا گىرەلەشكەن ئىستېرىبۇلۇق قاتناش تورى تېز شەكللەندى.

بۇ يىل 8 ـ ئاينىڭ باشلىرىغىچە، شىنجاڭنىڭ يۇقىرى سۈرئەتلىك يول مۇساپىسى 4800 كىلومېتردىن ئېشىپ، بارلىق ۋىلايەت، ئوبلاست، شەھەرلەر يۇقىرى سۈرئەتلىك يول دەۋرىگە قەدەم قويدى؛ شىنجاڭنىڭ تۆمۈرىيول يۇرۇش مۇساپىسى 6200 نەچچە كىلومېتر بولۇپ، «ئۇچ تاغ، ئىككى ئويمانلىق»تىن ھالىقغان يېيىڭى يول تورى ئورۇنلاشتۇرمىسى شەكللەندى. بۇنىڭدىن باشقا، تيانشاننىڭ جەنۇبى ـ شىمالغا تارقالغان 21 پۇقرالار تىرانسپورت ئايرودۇرۇمى 309 دۆلەت ئىچى ـ سىرتى ئاۋىياتسىيە لىنىيەسى ئارقىلىق 18 دۆلەت، 25 خەلقئارا(رايون) شەھەر ۋە 85 دۆلەت ئىچىدىكى شەھەرگە تۇتاشتى.

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىدىكى تۇنجى چوڭ نېفتلىك ـــ قاراماي نېفتلىكى بايقالغاندىن باشلاپ، شىنجاڭنىڭ نېفت ساناشتى جۇش ئۇرۇپ راۋاجلىنىپ، ئۇزاقتىن بۇيان ئىقتىسادىنىڭ تېز تەرەققىياتىغا يېتەكچىلىك قىلىپ كەلدى. لېكىن نېفت ساناشتىگە ھەددىدىن زىيادە تايىنۇالغاچقا، خەلقئارا نېفت باھاسى «چۇشكۇرسە»، شىنجاڭ ئىقتىسادى «زۇكامدايدىغان» بولدى.

بۇ ۋەزىيەتنى ئۆزگەرتىش ئۈچۈن، يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، شىنجاڭ دۆلەت سىياسىتىنىڭ قوللىشى ئارقىسىدا، تەمىنات تەرەپلىك قۇرۇلمىلىق ئىسلاھاتنى تېزلىتىپ، كەسپىلەرنىڭ دەرىجىسىنىڭ ئۆسۈشى، دەۋر ئالمىششىنى ئىلگىرى سۈردى، جابدۇق ياسىمچىلىقى، يېڭى ماتېريال، ئۇچۇر تېخنىكىسى، يېڭى ئېنېرگىيە، توقۇمچىلىق، كىيىم ـ كېچەك، يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنى چوڭقۇر پىششىقلاش قاتارلىق يۇقىرى دەرىجىلىك كەسپىلەر تيانشاننىڭ جەنۇبى ـ شىمالىدا جۇش ئۇرۇپ راۋاجلىنىپ، شىنجاڭ ئىقتىسادى تەدرىجىي يۇقىرى سۈپەتلىك تەرەققىيات يولىغا ماڭدى.

«غەربىي رايوندىكى نېفىت شەھىرى» قاراماي نېفىت، تەبىئىي گاز بايلىقى ۋە نېفىت خىمىيە كەسپىنىڭ يوشۇرۇن كۈچىنى چوڭقۇر قېزىش بىلەن بىللە، قۇرغاق، سوغۇق كىلمات ھەمدە يېپەك يولى ئىقتىسادىنى بەلبېغى يادرولۇق رايوننىڭ رايون ئەۋزەللىكىگە تايىنىپ، بۇلۇت ھېسابلاش كەسپى بازىسىنى پائال قۇرۇپ، بايلىق تېپىدىكى شەھەرنىڭ تېپىنى ئۆزگەرتىش جەريانىدا «يەر ئاستى»دىن «بۇلۇت چوققىسى»غا قاراپ ماڭدى.

شىنجاڭ شەرقىي جۇڭغار ئىقتىساد ـ تېخنىكا تەرەققىيات رايونى جۇڭگودىكى كۆلىمى ئەڭ چوڭ، كۆمۈر بايلىقى ئەڭ مول، كۆمۈر ئېچىش ئەڭ قىزغىن تەرەققىيات رايونى. تەرەققىيات رايونى باشقۇرۇش كومىتېتىنىڭ مۇدىرى رېن جىيەنپىن مۇنداق دېدى: «يېقىنقى يىللاردىن بۇيان شەرقىي جۇڭغار كۆمۈر، كۆمۈر ئېلېكتىر، كۆمۈر خىمىيە سانائىتى، كۆمۈر ئېلېكتىر ئارقىلىق تاۋلاش، يېڭى ماتېريال، يېڭى ئېنېرگىيە قاتارلىق يېشىل يۇقىرى دەرىجىلىك كەسىپ سىستېمىسىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشتا چىڭ تۇرۇپ، ‹ئۇچ يۇقىرى› تۈرلەرنىڭ ماكانلىششىنى قاتتىق چەكلەپ، ئېنېرگىيە ئەۋزەللىكىنى يۇقىرى سۈپەتلىك ئىقتىسادىي تەرەققىيات ئەۋزەللىكىگە ئايلاندۇردى. بۇ يىلنىڭ ئالدىنقى يېرىمىدا، تەرەققىيات رايونى 8 مىليارد 370 مىليون يۈەن سانائەت قوشۇلما قىممىتى يارىتىپ، ئوخشاش مەزگىلدىكىدىن 3%. 8 ئاشۇردى، 10 مىڭ يۈەنلىك سانائەت قوشۇلما قىممىتىنىڭ ئېنېرگىيە سەرپىياتى ئوخشاش مەزگىلدىكىدىن 6%. 2 تۆۋەنلىدى».

«سۈزۈك سۇ، يېشىل تاغنىڭ ئۆزى بىر بايلىق.» يېشىل تەرەققىيات ئىدىيەسىنىڭ كىشىلەر قەلبىدىن ئۆزلۈكسىز چوڭقۇر ئورۇن ئېلىشىغا ئەگىشىپ، يېقىنقى يىللاردىن بۇيان شىنجاڭ كۆپ خىل تەدبىرنى تەڭ قوللىنىپ ئېكولوگىيەلىك مۇھىتنى ئاسراش سالمىقنى زورايتتى. چىرا، چەرچەن، پېچان، ئاقسۇ قاتارلىق جايلاردا، ھەر مىللەت ئاھالىسى ئەمگىكى، باتۇرلۇقى ۋە ئەقىل ـ پاراسىتى ئارقىلىق ئادەملەر ئىلگىرىلەپ قۇمنى چېكىندۈرۈش، قۇم دېڭىزىنى بوستانلىققا ئايلاندۇرۇشتەك بىر قاتار مۆجىزىلەرنى ياراتتى.

قاراماياىلى تەبىئىي مۇھاپىزەت رايوندا، 2017 ـ يىلى 8 ـ ئايدىن باشلاپ، شىنجاڭ نېفتلىك شىركىتى شەرقىي جۇڭغار نېفت ئېلىش زاۋۇتى تەبىئىي مۇھاپىزەت رايونى ئىچىدىكى بارلىق نېفت قۇدۇقى ۋە قوشۇمچە ئەسلىھەلەرنى ئومۇمىيۈزلۈك تاقاپ، چۈۋۈۋۈپ، نېفتلىك ئىشلەپچىقىرىشنى چېكىندۈرۈش، تۈزدىتىش خىزمىتىنى ئېلىپ باردى. بۇگۈنكى كۈندە، چۈۋۈۋۈپتىلگەن نېفت قۇدۇقنىڭ تەڭگىلىكى سۇ ئوقۇرى قىلىنىپ، ياۋايى ھايۋاناتلارنىڭ سۇ ئىچىدىغان ئورنىغا ئايلاندى.

■ قەلب ۋە كۈچنى مۇجەسسەملەپ ھاللىق تۈرمۇشقا ئاتلىنىش مىللەتلەر ئىنتىپاقلىشىپ قەلبداش بولۇش

دەل تومۇز كۈنلىرى، خوتەن شەھىرى ئاقچال يېزىسىدىكى 61 ياشلىق دېھقان تۇرسۇنتوختى جۈمە ئۈچۈن ئېيتقاندا، بىر ئىستاكان سوۋۇتۇلغان قايناق سۇ ئىچىش ئۇسسۇزلۇقنى ئەڭ قاندۇراتتى. بۇ جاي تەكلىماكان قۇملۇقنىڭ گىرۋىكىگە جايلاشقان بولۇپ، پۇقرالار ئەۋلادمۇئەۋلاد كۆل سۈيى، تۇزلۇق سۇ ئىچىپ كەلگەندى، 2017 ـ يىلى پۈتۈن يېزا بويىچە ئاخىر سۇ سۈپىتى پاكىز بولغان تۇرۇبا سۈيى تۇتاشتۇرۇلدى.

2012 ـ يىلدىن 2018 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە، شىنجاڭ يېزىلارنىڭ ئىچىدىغان سۇ بىخەتەرلىكىنى مۇستەھكەملەش، ئۆستۈرۈش قۇرۇلۇشنى يولغا قويۇپ، جەمئىي 3 مليوندىن كۆپرەك نامراتلار ئاھالىنىڭ ئىچىدىغان سۇ بىخەتەرلىكى مەسىلىسىنى ھەل قىلدى.

ئىچىدىغان سۇ بىخەتەرلىكى شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت ئاممىنى ئىسلاھات، تەرەققىياتنىڭ «پايدىسى»دىن ئورتاق بەھرىلەندۈرۈشتىكى تەدبىرلەرنىڭ بىرى خالاس. پارتىيە 18 ـ قۇرۇلتىيىدىن بۇيان، شىنجاڭ ھەر يىلى مالىيە چىقىمىنىڭ 70%تىن كۆپرەكىنى خەلق تۇرمۇشىنى كاپالەتلەندۈرۈش، ياخشىلاشقا ئىشلىتىشتە چىڭ تۇرۇپ، ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش، ماۋارىپ، داۋالاش، ئىجتىمائىي كاپالەت، تۇرالغۇ قاتارلىقلارنى مۇھىم نۇقتا قىلغان ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش قۇرۇلۇشلىرىنى سىجىل ئالغا سىلجىتىپ، ئومۇمىي خەلق سالامەتلىكىنى يىلدا بىر قېتىم ھەقسىز تەكشۈرۈش، يېزىلاردىكى ئوقۇش يېشىغا توشمىغانلار ئۈچ يىللىق ھەقسىز مائارىپى، يېزىلاردىكى ئەمىن ئۆي ۋە كۆچمەن چارۋىچىلارنى ئولتۇراقلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى، ئىشقا ئورۇنلاشقانلار يوق ئائىلىلەرنى ھەرىكەتچان نۇللەشتۈرۈش، ئېغىر كېسەل سۇغۇرتىسى تۈزۈمىنى ئورنىتىش، شەھەر ـ يېزا ئاھالىلىرىنىڭ تۆۋەن تورمۇش كاپالىتى بويىچە كاپالەتلەندۈرۈشكە تېگىشىلىكلىرىنى تولۇق كاپالەتلەندۈرۈشنى ئىشقا ئاشۇرۇش قاتارلىق بىر قاتار ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش تەدبىرلىرى ئارقىلىق، ھەر مىللەت ئاممىنى تولۇپ تاشقان بەخت تۇيغۇسىغا ئېرىشتۈردى.

«ئومۇمىيۈزلۈك ھاللىق جەمئىيەت قۇرۇپ چىقشتا، بىر مىللەتمۇ كەم قالسا بولمايدۇ.» پارتىيە 18 ـ قۇرۇلتىيىدىن بۇيان، پۈتۈن پارتىيە، پۈتۈن مەملىكەت، شىنجاڭغا نىشانلىق يارىدەم بېرىدىغان ئۆلكە ـ شەھەرلەر، كارخانا ـ ساھەلەر، كەڭ كادىرلار، ئاممىنى بىر نىيەتتە ھەمكارلىشىپ، كۆچنى مۇجەسسەملەپ دەل جايىدا نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇپ، شىنجاڭدا نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش ئۈتكىلىگە ھۇجۇم قىلىشنى سىجىل چوڭقۇر ئالغا سلجىتتى.

2017 ـ يىلى، تىيەنجىننىڭ شىنجاڭغا نىشانلىق يارىدەم بېرىۋاتقان كادىرلىرى خوتەن ۋىلايىتىنىڭ چىرا ناھىيەسىدە باشقا جايغا كۆچۈرۈپ «كەسىپ بىلەن شەھەرنى يۇغۇرۇش» ئەندىزىسى ئۈستىدە ئىزدىنىپ، كوئېنلۇن تېغىدىن كۆچۈرۈپ كېلىنگەن نامرات ئاممىنى «تورۇپ قالدىغان، مۇقىم تۇرىدىغان، بېيىيالايدىغان» قىلدى. بۇگۈنكى كۈندە، چىرا ناھىيەسى چىرا بازىرىدىكى دۆلەت يولى بويىدا، يەر كۆلىمى 6000 مودىن كۆپرەك كېلىدىغان جىننەن يېڭى كەنتى بار، 393 يۇرۇش يېڭى سېلىنغان ئەمىن ئۆي ھەمدە كۆكتات پارنىكى رەتلىك تىزىلغان بولۇپ، يېڭى يالىغان يول تورى جىننەن يېڭى كەنتى، ناھىيە بازىرى ۋە سانائەت باغچىسىنى تۇتاشتۇردى.

«نامراتلىقتىن تېز قۇتۇلۇشتا، تامامەن كەسپىلەشمىغا تايىنىش كېرەك؛ نامراتلىقتىن مۇقىم قۇتۇلۇشتا، كەسپىنى ئالدىن يولغا قويۇش كېرەك». 580 مىڭ مو ياڭاقلىق ئورمىنى بار قەشقەر ۋىلايىتىنىڭ قاغىلىق ناھىيەسى دۆلەت دەرىجىلىك ئېغىر نامرات ناھىيە بولۇپ، 2017 ـ يىلدىن بۇيان ياڭاقنى چوڭقۇر پىشىشقالاش كارخانىسىدىن يەتتىنى كىرگۈزدى. بۇلتۇر يىل ئاخىرىغىچە، قاغىلىق ناھىيەسىنىڭ ياڭاق كەسپى ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 2 مىليارد يۈەندىن ئاشتى، پۈتۈن ناھىيەدىكى 550 مىڭ ئاھالىنىڭ 330 مىڭى ياڭاق ئۆستۈرۈش، باشقۇرۇش، پەرۋىش قىلىش، پىششىقلاش، سېتىشنى چۆرىدەپ ئىشقا ئورۇنلىشىپ كىرىمنى ئاشۇرۇشنى ئىشقا ئاشۇردى.

2014 ـ يىلدىن 2018 ـ يىلىغىچە، شىنجاڭ جەمئىي 2 مليون 314 مىڭ 700 نامرات ئاھالىنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇشنى ئىشقا ئاشۇردى. 2018 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە، شىنجاڭدا نامراتلىق يۈزبېرىش نىسبىتى 2013 ـ يىلنىڭ ئاخىرىدىكى 19.4% تىن 6.1%كە تۆۋەنلىدى.

پارتىيە 18 ـ قۇرۇلتىيىدىن بۇيان، شىنجاڭ «ئەلراينى بىلىش، ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش، ئەلنى مايىل قىلىش» بويىچە كەنتتە تۇرۇش خىزمىتىنى سىجىل قانات يايدۇردى، ھەر يىلى تاللاپ ئەۋەتىلگەن 70 مىڭدىن ئارتۇق كادىردىن تەشكىللەنگەن 10 مىڭدىن ئارتۇق خىزمەت ئەترىتى ئاساسىي قاتلامغا چۆكۈپ، ئىشلىتىشتە چىڭ تۇرۇپ، ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش، ماۋارىپ، داۋالاش، ئىجتىمائىي كاپالەت، تۇرالغۇ قاتارلىقلارنى مۇھىم نۇقتا قىلغان ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش قۇرۇلۇشلىرىنى سىجىل ئالغا سىلجىتىپ، ئومۇمىي خەلق سالامەتلىكىنى يىلدا بىر قېتىم ھەقسىز تەكشۈرۈش، يېزىلاردىكى ئوقۇش يېشىغا توشمىغانلار ئۈچ يىللىق ھەقسىز مائارىپى، يېزىلاردىكى ئەمىن ئۆي ۋە كۆچمەن چارۋىچىلارنى ئولتۇراقلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى، ئىشقا ئورۇنلاشقانلار يوق ئائىلىلەرنى ھەرىكەتچان نۇللەشتۈرۈش، ئېغىر كېسەل سۇغۇرتىسى تۈزۈمىنى ئورنىتىش، شەھەر ـ يېزا ئاھالىلىرىنىڭ تۆۋەن تورمۇش كاپالىتى بويىچە كاپالەتلەندۈرۈشكە تېگىشىلىكلىرىنى تولۇق كاپالەتلەندۈرۈشنى ئىشقا ئاشۇرۇش قاتارلىق بىر قاتار ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش تەدبىرلىرى ئارقىلىق، ھەر مىللەت ئاممىنى تولۇپ تاشقان بەخت تۇيغۇسىغا ئېرىشتۈردى.

«ئومۇمىيۈزلۈك ھاللىق جەمئىيەت قۇرۇپ چىقشتا، بىر مىللەتمۇ كەم قالسا بولمايدۇ.» پارتىيە 18 ـ قۇرۇلتىيىدىن بۇيان، پۈتۈن پارتىيە، پۈتۈن مەملىكەت، شىنجاڭغا نىشانلىق يارىدەم بېرىدىغان ئۆلكە ـ شەھەرلەر، كارخانا ـ ساھەلەر، كەڭ كادىرلار، ئاممىنى بىر نىيەتتە ھەمكارلىشىپ، كۆچنى مۇجەسسەملەپ دەل جايىدا نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇپ، شىنجاڭدا نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش ئۈتكىلىگە ھۇجۇم قىلىشنى سىجىل چوڭقۇر ئالغا سلجىتتى.

2017 ـ يىلى، تىيەنجىننىڭ شىنجاڭغا نىشانلىق يارىدەم بېرىۋاتقان كادىرلىرى خوتەن ۋىلايىتىنىڭ چىرا ناھىيەسىدە باشقا جايغا كۆچۈرۈپ «كەسىپ بىلەن شەھەرنى يۇغۇرۇش» ئەندىزىسى ئۈستىدە ئىزدىنىپ، كوئېنلۇن تېغىدىن كۆچۈرۈپ كېلىنگەن نامرات ئاممىنى «تورۇپ قالدىغان، مۇقىم تۇرىدىغان، بېيىيالايدىغان» قىلدى. بۇگۈنكى كۈندە، چىرا ناھىيەسى چىرا بازىرىدىكى دۆلەت يولى بويىدا، يەر كۆلىمى 6000 مودىن كۆپرەك كېلىدىغان جىننەن يېڭى كەنتى بار، 393 يۇرۇش يېڭى سېلىنغان ئەمىن ئۆي ھەمدە كۆكتات پارنىكى رەتلىك تىزىلغان بولۇپ، يېڭى يالىغان يول تورى جىننەن يېڭى كەنتى، ناھىيە بازىرى ۋە سانائەت باغچىسىنى تۇتاشتۇردى.

«نامراتلىقتىن تېز قۇتۇلۇشتا، تامامەن كەسپىلەشمىغا تايىنىش كېرەك؛ نامراتلىقتىن مۇقىم قۇتۇلۇش، كەسپىنى ئالدىن يولغا قويۇش كېرەك». 580 مىڭ مو ياڭاقلىق ئورمىنى بار قەشقەر ۋىلايىتىنىڭ قاغىلىق ناھىيەسى دۆلەت دەرىجىلىك ئېغىر نامرات ناھىيە بولۇپ، 2017 ـ يىلدىن بۇيان ياڭاقنى چوڭقۇر پىشىشقالاش كارخانىسىدىن يەتتىنى كىرگۈزدى. بۇلتۇر يىل ئاخىرىغىچە، قاغىلىق ناھىيەسىنىڭ ياڭاق كەسپى ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 2 مىليارد يۈەندىن ئاشتى، پۈتۈن ناھىيەدىكى 550 مىڭ ئاھالىنىڭ 330 مىڭى ياڭاق ئۆستۈرۈش، باشقۇرۇش، پەرۋىش قىلىش، پىششىقلاش، سېتىشنى چۆرىدەپ ئىشقا ئورۇنلىشىپ كىرىمنى ئاشۇرۇشنى ئىشقا ئاشۇردى.

2014 ـ يىلدىن 2018 ـ يىلىغىچە، شىنجاڭ جەمئىي 2 مليون 314 مىڭ 700 نامرات ئاھالىنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇشنى ئىشقا ئاشۇردى. 2018 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە، شىنجاڭدا نامراتلىق يۈزبېرىش نىسبىتى 2013 ـ يىلنىڭ ئاخىرىدىكى 19.4% تىن 6.1%كە تۆۋەنلىدى.

پارتىيە 18 ـ قۇرۇلتىيىدىن بۇيان، شىنجاڭ «ئەلراينى بىلىش، ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش، ئەلنى مايىل قىلىش» بويىچە كەنتتە تۇرۇش خىزمىتىنى سىجىل قانات يايدۇردى، ھەر يىلى تاللاپ ئەۋەتىلگەن 70 مىڭدىن ئارتۇق كادىردىن تەشكىللەنگەن 10 مىڭدىن ئارتۇق خىزمەت ئەترىتى ئاساسىي قاتلامغا چۆكۈپ، ئىشلىتىشتە چىڭ تۇرۇپ، ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش، ماۋارىپ، داۋالاش، ئىجتىمائىي كاپالەت، تۇرالغۇ قاتارلىقلارنى مۇھىم نۇقتا قىلغان ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش قۇرۇلۇشلىرىنى سىجىل ئالغا سىلجىتىپ، ئومۇمىي خەلق سالامەتلىكىنى يىلدا بىر قېتىم ھەقسىز تەكشۈرۈش، يېزىلاردىكى ئوقۇش يېشىغا توشمىغانلار ئۈچ يىللىق ھەقسىز مائارىپى، يېزىلاردىكى ئەمىن ئۆي ۋە كۆچمەن چارۋىچىلارنى ئولتۇراقلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى، ئىشقا ئورۇنلاشقانلار يوق ئائىلىلەرنى ھەرىكەتچان نۇللەشتۈرۈش، ئېغىر كېسەل سۇغۇرتىسى تۈزۈمىنى ئورنىتىش، شەھەر ـ يېزا ئاھالىلىرىنىڭ تۆۋەن تورمۇش كاپالىتى بويىچە كاپالەتلەندۈرۈشكە تېگىشىلىكلىرىنى تولۇق كاپالەتلەندۈرۈشنى ئىشقا ئاشۇرۇش قاتارلىق بىر قاتار ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش تەدبىرلىرى ئارقىلىق، ھەر مىللەت ئاممىنى تولۇپ تاشقان بەخت تۇيغۇسىغا ئېرىشتۈردى.

«ئومۇمىيۈزلۈك ھاللىق جەمئىيەت قۇرۇپ چىقشتا، بىر مىللەتمۇ كەم قالسا بولمايدۇ.» پارتىيە 18 ـ قۇرۇلتىيىدىن بۇيان، پۈتۈن پارتىيە، پۈتۈن مەملىكەت، شىنجاڭغا نىشانلىق يارىدەم بېرىدىغان ئۆلكە ـ شەھەرلەر، كارخانا ـ ساھەلەر، كەڭ كادىرلار، ئاممىنى بىر نىيەتتە ھەمكارلىشىپ، كۆچنى مۇجەسسەملەپ دەل جايىدا نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇپ، شىنجاڭدا نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش ئۈتكىلىگە ھۇجۇم قىلىشنى سىجىل چوڭقۇر ئالغا سلجىتتى.

2017 ـ يىلى، تىيەنجىننىڭ شىنجاڭغا نىشانلىق يارىدەم بېرىۋاتقان كادىرلىرى خوتەن ۋىلايىتىنىڭ چىرا ناھىيەسىدە باشقا جايغا كۆچۈرۈپ «كەسىپ بىلەن شەھەرنى يۇغۇرۇش» ئەندىزىسى ئۈستىدە ئىزدىنىپ، كوئېنلۇن تېغىدىن كۆچۈرۈپ كېلىنگەن نامرات ئاممىنى «تورۇپ قالدىغان، مۇقىم تۇرىدىغان، بېيىيالايدىغان» قىلدى. بۇگۈنكى كۈندە، چىرا ناھىيەسى چىرا بازىرىدىكى دۆلەت يولى بويىدا، يەر كۆلىمى 6000 مودىن كۆپرەك كېلىدىغان جىننەن يېڭى كەنتى بار، 393 يۇرۇش يېڭى سېلىنغان ئەمىن ئۆي ھەمدە كۆكتات پارنىكى رەتلىك تىزىلغان بولۇپ، يېڭى يالىغان يول تورى جىننەن يېڭى كەنتى، ناھىيە بازىرى ۋە سانائەت باغچىسىنى تۇتاشتۇردى.

«نامراتلىقتىن تېز قۇتۇلۇشتا، تامامەن كەسپىلەشمىغا تايىنىش كېرەك؛ نامراتلىقتىن مۇقىم قۇتۇلۇش، كەسپىنى ئالدىن يولغا قويۇش كېرەك». 580 مىڭ مو ياڭاقلىق ئورمىنى بار قەشقەر ۋىلايىتىنىڭ قاغىلىق ناھىيەسى دۆلەت دەرىجىلىك ئېغىر نامرات ناھىيە بولۇپ، 2017 ـ يىلدىن بۇيان ياڭاقنى چوڭقۇر پىشىشقالاش كارخانىسىدىن يەتتىنى كىرگۈزدى. بۇلتۇر يىل ئاخىرىغىچە، قاغىلىق ناھىيەسىنىڭ ياڭاق كەسپى ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 2 مىليارد يۈەندىن ئاشتى، پۈتۈن ناھىيەدىكى 550 مىڭ ئاھالىنىڭ 330 مىڭى ياڭاق ئۆستۈرۈش، باشقۇرۇش، پەرۋىش قىلىش، پىششىقلاش، سېتىشنى چۆرىدەپ ئىشقا ئورۇنلىشىپ كىرىمنى ئاشۇرۇشنى ئىشقا ئاشۇردى.

2014 ـ يىلدىن 2018 ـ يىلىغىچە، شىنجاڭ جەمئىي 2 مليون 314 مىڭ 700 نامرات ئاھالىنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇشنى ئىشقا ئاشۇردى. 2018 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە، شىنجاڭدا نامراتلىق يۈزبېرىش نىسبىتى 2013 ـ يىلنىڭ ئاخىرىدىكى 19.4% تىن 6.1%كە تۆۋەنلىدى.

پارتىيە 18 ـ قۇرۇلتىيىدىن بۇيان، شىنجاڭ «ئەلراينى بىلىش، ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش، ئەلنى مايىل قىلىش» بويىچە كەنتتە تۇرۇش خىزمىتىنى سىجىل قانات يايدۇردى، ھەر يىلى تاللاپ ئەۋەتىلگەن 70 مىڭدىن ئارتۇق كادىردىن تەشكىللەنگەن 10 مىڭدىن ئارتۇق خىزمەت ئەترىتى ئاساسىي قاتلامغا چۆكۈپ، ئىشلىتىشتە چىڭ تۇرۇپ، ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش، ماۋارىپ، داۋالاش، ئىجتىمائىي كاپالەت، تۇرالغۇ قاتارلىقلارنى مۇھىم نۇقتا قىلغان ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش قۇرۇلۇشلىرىنى سىجىل ئالغا سىلجىتىپ، ئومۇمىي خەلق سالامەتلىكىنى يىلدا بىر قېتىم ھەقسىز تەكشۈرۈش، يېزىلاردىكى ئوقۇش يېشىغا توشمىغانلار ئۈچ يىللىق ھەقسىز مائارىپى، يېزىلاردىكى ئەمىن ئۆي ۋە كۆچمەن چارۋىچىلارنى ئولتۇراقلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى، ئىشقا ئورۇنلاشقانلار يوق ئائىلىلەرنى ھەرىكەتچان نۇللەشتۈرۈش، ئېغىر كېسەل سۇغۇرتىسى تۈزۈمىنى ئورنىتىش، شەھەر ـ يېزا ئاھالىلىرىنىڭ تۆۋەن تورمۇش كاپالىتى بويىچە كاپالەتلەندۈرۈشكە تېگىشىلىكلىرىنى تولۇق كاپالەتلەندۈرۈشنى ئىشقا ئاشۇرۇش قاتارلىق بىر قاتار ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش تەدبىرلىرى ئارقىلىق، ھەر مىللەت ئاممىنى تولۇپ تاشقان بەخت تۇيغۇسىغا ئېرىشتۈردى.

«ئومۇمىيۈزلۈك ھاللىق جەمئىيەت قۇرۇپ چىقشتا، بىر مىللەتمۇ كەم قالسا بولمايدۇ.» پارتىيە 18 ـ قۇرۇلتىيىدىن بۇيان، پۈتۈن پارتىيە، پۈتۈن مەملىكەت، شىنجاڭغا نىشانلىق يارىدەم بېرىدىغان ئۆلكە ـ شەھەرلەر، كارخانا ـ ساھەلەر، كەڭ كادىرلار، ئاممىنى بىر نىيەتتە ھەمكارلىشىپ، كۆچنى مۇجەسسەملەپ دەل جايىدا نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇپ، شىنجاڭدا نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش ئۈتكىلىگە ھۇجۇم قىلىشنى سىجىل چوڭقۇر ئالغا سىلجىتتى.

2017 ـ يىلى، تىيەنجىننىڭ شىنجاڭغا نىشانلىق يارىدەم بېرىۋاتقان كادىرلىرى خوتەن ۋىلايىتىنىڭ چىرا ناھىيەسىدە باشقا جايغا كۆچۈرۈپ «كەسىپ بىلەن شەھەرنى يۇغۇرۇش» ئەندىزىسى ئۈستىدە ئىزدىنىپ، كوئېنلۇن تېغىدىن كۆچۈرۈپ كېلىنگەن نامرات ئاممىنى «تورۇپ قالدىغان، مۇقىم تۇرىدىغان، بېيىيالايدىغان» قىلدى. بۇگۈنكى كۈندە، چىرا ناھىيەسى چىرا بازىرىدىكى دۆلەت يولى بويىدا، يەر كۆلىمى 6000 مودىن كۆپرەك كېلىدىغان جىننەن يېڭى كەنتى بار، 393 يۇرۇش يېڭى سېلىنغان ئەمىن ئۆي ھەمدە كۆكتات پارنىكى رەتلىك تىزىلغان بولۇپ، يېڭى يالىغان يول تورى جىننەن يېڭى كەنتى، ناھىيە بازىرى ۋە سانائەت باغچىسىنى تۇتاشتۇردى.

«نامراتلىقتىن تېز قۇتۇلۇشتا، تامامەن كەسپىلەشمىغا تايىنىش كېرەك؛ نامراتلىقتىن مۇقىم قۇتۇلۇش، كەسپىنى ئالدىن يولغا قويۇش كېرەك». 580 مىڭ مو ياڭاقلىق ئورمىنى بار قەشقەر ۋىلايىتىنىڭ قاغىلىق ناھىيەسى دۆلەت دەرىجىلىك ئېغىر نامرات ناھىيە بولۇپ، 2017 ـ يىلدىن بۇيان ياڭاقنى چوڭقۇر پىشىشقالاش كارخانىسىدىن يەتتىنى كىرگۈزدى. بۇلتۇر يىل ئاخىرىغىچە، قاغىلىق ناھىيەسىنىڭ ياڭاق كەسپى ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 2 مىليارد يۈەندىن ئاشتى، پۈتۈن ناھىيەدىكى 550 مىڭ ئاھالىنىڭ 330 مىڭى ياڭاق ئۆستۈرۈش، باشقۇرۇش، پەرۋىش قىلىش، پىششىقلاش، سېتىشنى چۆرىدەپ ئىشقا ئورۇنلىشىپ كىرىمنى ئاشۇرۇشنى ئىشقا ئاشۇردى.

2014 ـ يىلدىن 2018 ـ يىلىغىچە، شىنجاڭ جەمئىي 2 مليون 314 مىڭ 700 نامرات ئاھالىنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇشنى ئىشقا ئاشۇردى. 2018 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە، شىنجاڭدا نامراتلىق يۈزبېرىش نىسبىتى 2013 ـ يىلنىڭ ئاخىرىدىكى 19.4% تىن 6.1%كە تۆۋەنلىدى.

پارتىيە 18 ـ قۇرۇلتىيىدىن بۇيان، شىنجاڭ «ئەلراينى بىلىش، ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش، ئەلنى مايىل قىلىش» بويىچە كەنتتە تۇرۇش خىزمىتىنى سىجىل قانات يايدۇردى، ھەر يىلى تاللاپ ئەۋەتىلگەن 70 مىڭدىن ئارتۇق كادىردىن تەشكىللەنگەن 10 مىڭدىن ئارتۇق خىزمەت ئەترىتى ئاساسىي قاتلامغا چۆكۈپ، ئىشلىتىشتە چىڭ تۇرۇپ، ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش، ماۋارىپ، داۋالاش، ئىجتىمائىي كاپالەت، تۇرالغۇ قاتارلىقلارنى مۇھىم نۇقتا قىلغان ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش قۇرۇلۇشلىرىنى سىجىل ئالغا سىلجىتىپ، ئومۇمىي خەلق سالامەتلىكىنى يىلدا بىر قېتىم ھەقسىز تەكشۈرۈش، يېزىلاردىكى ئوقۇش يېشىغا توشمىغانلار ئۈچ يىللىق ھەقسىز مائارىپى، يېزىلاردىكى ئەمىن ئۆي ۋە كۆچمەن چارۋىچىلارنى ئولتۇراقلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى، ئىشقا ئورۇ